

VREDESWEEK.NL
16 T/M 24 SEPTEMBER 2023

ONVREDE EN NU?

Vredesviering
Een samenwerking tussen
de Doopsgezinde Gemeente 's Gravenhage,
de Ekklesia Den Haag en
de Haagse Dominicus

Henk Baars, Joke Visser, Marijn Vermet

Welkom en mededelingen

Opening – Licht en klankschaal

Lied – Zal er ooit een dag van vrede (t. Henk Jongerius)

Inleiding

En dan word je wakker en dan is het er weer. Dat voortdurende onrustige gevoel. Dat alles wat je doet in zekere zin beïnvloedt wordt door alarmerende en dreigende berichtgeving. Ik hoef het allemaal niet op te noemen, dat trieste rijtje problemen in Nederland en ver daarbuiten. De gruwelijke overstromingen. De afzichtelijke oorlog. Is het mogelijk dieper te spitten dan de angst voor klimaat en de maatregelen, de kregeligheid over radicalere acties, toenemende bewapening, oorlogen zonder perspectief. We zullen wel moeten! We zijn christenen en een deel van ons lijf en leden staat met de poten in de klei van alle dag zwoegend om oplossingen te zoeken voor praktische kwesties. Maar een ander deel verkeert in de bijzondere omstandigheid dat we in onze gemeenschappen steeds proberen dieper na te denken over waartoe we op aarde zijn. Dat klinkt bijna als een cliché, maar ik ben zielsgelukkig dat ik tot een christelijke gemeenschap behoor. Daar kom ik vandaan en wil er niet weg. Het blijft merkwaardig wat we doen, we bidden en zingen en vieren onze rituelen, soms met grote twijfel in ons hart, maar we blijven het doen. We gooien onze diepste verlangens met al hun onafheid omhoog en hopen dat het bij ons terugkeert als dauw, als wijsheid, als steun in de rug, voor iedereen verschillend.

Vandaag vieren we met de Doopsgezinde gemeente, de Haagse Dominicus en de Ekklesia Den Haag samen de eerste zondag van de vredesweek. Wat ontzettend leuk is dat! Ik heb me er op verheugd. Niet voor niets staken we onze drie paaskaarsen aan zojuist. We deden het al eerder en langzamerhand raken we aan elkaar gewend, niet in het minst omdat we na een jaar van intensieve voorbereiding ook de Haagse Vredesbeurs in dit gebouw samen met andere groeperingen organiseren. En dat is nog leuker! En natuurlijk ook ernstig. Want we ontdekten dat er dingen samen moeten stromen die onmisbaar zijn om tot vrede te komen. Diepe meditatie en in jezelf duiken,

politieke analyse, theologische en maatschappelijke reflectie en hilarische vrolijkheid. Want oh, wat is het razend moeilijk om niet te geloven in geweld als oplossing. Oh wat is het vrijwel onmogelijk om je vijanden lief te hebben. Daarover nadenken en die zin handelen kan je niet alleen. We zijn dankbaar dat we in deze prachtige ruimte zo vlak bij het parlement, zo vlak bij het koninklijk paleis kunnen samenkomen. Alleen de ligging al van dit kerkgebouw staat voor de positie die we innemen. Tussen democratie en overheid in. Geen machtspositie meer, maar we zijn influencers en verhouden ons met het Evangelie steeds tussen die twee. Dan moet je wel wat waard zijn en dat zijn we ook met zo dadelijk Joke Visser en Marijn Vermet met hun overwegingen en vanzelfsprekend met het koor van de HD en de muzikale begeleiding. We zijn het aan het meemaken.

Lied – Om wat misdaan wordt (t. Huub Oosterhuis, m. Antoine Oomen)

Lezing: Jesaja 11:6-9

Lied – Dat een nieuwe wereld komen zal (t. Huub Oosterhuis, m. Antoine Oomen)

Overweging I (n.a.v. boek 'Over de kloof' van Maurits Chabot)

Wolf en lam zullen weiden tezamen, wij leren de oorlog af. Er een enorm verlangen naar vrede, vrede in het groot en in het klein. Het weiden van de wolf en het lam, het visioen van Jesaja, daar zal Marijn straks op ingaan.

Mijn verhaal is zeker geen uittreksel uit het boek "Over de Kloof" van Maurits Chabot, maar het was voor mij een inspiratie. Ik werd getroffen door zijn wens om weg te gaan uit het negativisme. Als journalist voor de Volkskrant werd hij misselijk van de cancel mentaliteit, iedere genoemde naam in een artikel staat op social media bloot aan cancelling, aan de meest haatvolle uitingen. Waar komt die enorme frustratie, boosheid, zelfs haat of wellicht zelfhaat toch vandaan? Maurits Chabot ondernam een zoektocht om althans iets te begrijpen van de diepte van de kloof tussen mensen. Hij zocht mensen op via internet die in extreme situaties tegenover elkaar stonden en elkaar opzochten. Verhalen van onverwachte vriendschappen. Een bankrover en een agent die elkaar neerschoten en heel veel jaren later hun ziel helen en vrienden worden. Een jongeman die ex-kindsoldaat was tijdens de genocide in Rwanda en een moeder wier dochtertje hij doodmaakte, de ontmoeting heelde hen uiteindelijk. Hij beschrijft zo een achttal ontroerende kloven die worden overgestoken. Echt een bijzondere verzameling verhalen over de noodzaak tot heling tussen dader en slachtoffer. Maar ook dat zijn termen er is een veel groter grijsgebied.

Overbruggen van een kloof

Ooit las ik een boek van Gerard Visser dat heet: het water dat zich laat oversteken. Het gaat niet in eerste instantie om een brug. Het gaat vaak in eerste instantie om dat water dat moet overbrugd. Die kloof die je over wilt." En dat gaat nooit vlug. De brug die ik wil slaan naar de ander bestaat vooral vanuit mijn perspectief. Ik ken het perspectief van de overkant niet.

Maar de voorvraag is: Wat is de aard van die stroom? Vaak komen we aan die vraag niet toe omdat we – in het groot en in het klein – de ander willen overtuigen.

Als we al een wens hebben om tot vrede te komen is er behoefte aan tussenruimte. - als ik alleen al naar mijzelf kijk zit de behoefte aan gelijk behoorlijk in de weg.

Tijd is nodig en vooral, een echte wens tot verbinding.

Gelassenheit

Haast en emotie helpen dan niet. Gerard Visser ontleent aan de preken van Meister Eckart de term gelassenheit – gelatenheid. Even niet doen! En gelatenheid betekent hier niet “je er bij neerleggen” of “het opgeven”

Hij noemt in zijn boek 3 aspecten: gelatenheid oftewel het verlaten van het doelmatig gericht zijn op mijn eigen idee van wat bereikt moet. Ten tweede: het overlaten aan God en het toe laten van God. Het Goddelijke zijn eigen gang laten gaan.

Ik doe hier geen recht aan de diepgang van de term. Wat mij raakt is: het goddelijke zijn gang laten gaan. Wat wordt daarmee bedoeld? Als ik de uitleg hiervan goed begrijp is hiermee bedoeld dat er pas iets van wat wij het goddelijke noemen in ons kan binnenstromen als wij vrij zijn van of vrij zijn in onze overtuigingen.

Even een sprong naar het nu: een voorbeeld van een kloof

Een mooi voorbeeld van je verdiepen in wat een ander nodig heeft vind ik de demonstraties van Extinction Rebellion. Zij hebben een duidelijk doel en motief: Zorg voor het voortbestaan van ons leven op aarde, ze hebben een duidelijk doel: Het stoppen van belastingvoordelen voor fossiele bedrijven en de subsidies aan die bedrijven. De politie heeft ook een duidelijk doel en een duidelijke opdracht: beheersbaarheid, veiligheid. Een behoorlijke kloof.

In talkshow van maandagavond zetten twee talkshow-hosts de politiecommissaris van Den Haag Karin Krukkert klem. In feite was zij de enige die de aard van het probleem aankaartte. Het gaat altijd en voortdurend over de irritatie die de blokkades oproepen, over de frustratie bij de politie, over het feit dat mensen die strafbare feiten plegen verdorie niet eens straf krijgen. Maar zij had naar mijn idee een eigen plan. Niet de XR afkatten of neerzetten als de boosdoener, haar statement was: Er moet verbinding zijn tussen de politiek en de actievoerders. Ik werd daar blij van. In dit kader verwijs ik ook naar de brief van vier politiebonden die ook de politiek sterk oproepen om de mensen van XR te horen, te luisteren en samen te zoeken naar een oplossing ipv de politie met onmogelijke taken op te zadelen. Hier wordt gezocht naar tussenruimte, ruimte waarin gezocht kan worden naar verandering, naar toenadering, misschien naar die oplossing.

Onderliggende pijn

In ons voorbereidingsgesprek erkenden we dat er bij meningsverschillen, maar ook in oorlogssituaties sprake is van kwetsuren, het gaat gewoon over pijn die ook erkend moet worden. En je kan er donder op zeggen dat in verbinding met de ander het landschap enorm kan verschuiven. Het gaat je ook kosten.

Zelf vind ik het heel moeilijk vind om in een conflictsituatie die tussenruimte te zoeken. Misschien spreekt daarom dit zo aan, een oefening in me verdiepen in wat mijn belang is en of ik dat kan loslaten. Dat ik misschien mijn mening kan heroverwegen???

Ik zei het zondag al in de Ekklesia. In familiesituaties speelt het hele XR een rol in de gesprekken. Tussen mensen die overal heenvliegen maar op andere punten weer veel bewuster leven dan ik. Maar dit punt van burgerlijke ongehoorzaamheid is een heel ding. Ik word fel en ik zie bij mijn lieve schoonzus de luiken dichtgaan, haar schoonzoon zit bij de recherche, een andere zoon bij de politie. Voelend dat ik te fel was zeg ik: ik snap de frustratie van de politie ook wel. Ze kijkt me aan en zegt,

maar ik ben het ook niet oneens met jullie. We zijn het zeker niet helemaal eens, maar ik voel weer de verbinding die ik zelf zo nodig heb. Kan ik iets zachter worden.

Nog heel even terug naar Maurits Chabot: Hij schrijft in zijn voorwoord - en hij citeert Hanna Arendt – het doel van een hernieuwde verbinding en een gesprek is niet perse tot consensus te komen, maar te voorkomen dat conflicten escaleren. Hij pleit hier ook voor tussenruimte, waarin alles even mag bestaan.

We zingen nu het lied voor de zevende dag, 'Wek mijn zachtheid weer'. Zacht worden en weer even kijken als een kind, en kijk uit, dat maakt niet soft, het opent, want toevertrouwen is een daad van moed.

Joke Visser

Lied – Wek mijn zachtheid weer (t. Huub Oosterhuis, m. Antoine Oomen)

Overweging II

Zusters en Broeders,

Dan, ooit, zal een wolf zich neerleggen naast een lam, een panter vlijt zich bij een bokje neer, kalf en leeuw zullen samen weiden. En een, kleine, jongen zal ze hoeden..

Veel te mooi om waar te zijn. Wordt dit ooit werkelijkheid?

Wie onderzoek zal doen in Christelijk Nederland ontwaart 2 groepen die zich nog weleens wat weinig verbinden: Er is een groep die van harte gelooft en verwacht...dat deze dag, zeker komen zal. Dan, dan zal een wolf zich neerleggen naast een lam en het lijkt er soms wel op dat: hoe onmogelijker de sprong is die dit van een mens vergt... Uit het verstand, naar het geloof! Hoe mooier. God vraagt immers niet om ons eigen verstand als maatstaf te nemen, maar het geloof. Het geloof in een grote God, voor wie alles mogelijk is..

Maar er is ook een groep gelovigen die er heel anders over denkt en die het onwaarschijnlijk acht dat dit visioen ooit werkelijkheid wordt. Veel te mooi om waar te zijn. En deze groep tref je in de Doopsgezinde Gemeentes in Nederland vaker aan...En ook bij de Haagse Dominicus en Ekklesia..

Niemand doet kwaad, niemand sticht onheil op heel mijn heilige berg... Want kennis van de Heer vervult de aarde, zoals het water de bodem van de Zee bedekt. Als toekomst perspectief volstrekt onwaarschijnlijk voor velen, maar wel de moeite waard om je door te laten inspireren als je waar dan ook, maar vooral hier en nu, persoonlijk werk maakt van Vrede.. Harmonie, Gerechtigheid. Tot zover de verschillen, gelovigen... Pardon, ik bedoel mensen en hun omgang met profetieën, visioenen... met een Hemelse, Boven aardse Klank

Nu de tekst zelf: Wat ik zo treffend vind, is dat dit visioen van vrede in Jesaja... niet op schiet, maar dat klinkt niet zo vredevol, niet ontspruit aan een situatie van vrede.. Niet voortkomt uit een gedroomde ideale wereld. Waarop men verder borduurt naar de toekomst toe...

Nee het begint in Jesaja 11 waaruit we lezen, nadrukkelijk niet met Hemel, niet met een Visioen.. niet met Boven, niet met God. Maar met een stronk, een tronk volgens de Naardense Bijbel, niets anders dan: een Oude Omgehakte Boom. De Bijbel in Gewone Taal laat er geen misverstand over bestaan. Het visioen van Vrede van Jesaja, over een Wolf dat zich neerlegt naast een lam uit vers 5, vangt aan in vers 1, met een Oude Omgehakte Boom... Dat is het trieste beeld waarmee dat Hemelse Visioen

begint.

Het gaat hier om de stamboom van Isai, de stamboom van het koningshuis van David.

En de koningen van Juda en Israël zijn bepaald geen toonbeeld van gezag, recht en vrede; integendeel. Nee ze gaan roemloos ten onder in de chaos van oorlog, corruptie en andere Godsdiensten waarin alles zou draaien om Macht en Nog meer Macht. Het gaat daar zo ontzettend mis en wat dan blijft, is een kale stronk.

Onvrede en Nu, is het thema van de Vredesweek, ja Jesaja blijft actueel. Want die afgehouden tronk kan natuurlijk symbool staan voor veel hopeloze situaties in onze wereld, waar oorlogen maar door blijven gaan, waar haat alles verblindend is en waar kokervisies aan de orde van de dag blijven... Ook in kleinere verbanden van de samenleving, van een geloofsgemeenschap of van ons privéleven.

Onvrede en Nu.

Een afgehouden stronk is het waarover Jesaja in Hoofdstuk 11 schrijft. Zoals je kunt zien in warme landen, waar de regenwouden in rap tempo gekapt worden. Ik zag laatste een documentaire over Sumatra, - als er gekapt is, dan lijkt het wel alsof er oorlog is geweest, vooral als de rook en as van verbrand hout nog in de lucht hangt.

Als dat beeld van verschroeide aarde het beeld is van veel plaatsen in onze wereld, waar ligt dan nog de verbinding met dat visioen van vrede? Waar raakt het visioen de werkelijkheid? Soms komt het aan op stil staan en goed kijken. Stilstaan bij de stronk van onze alledaagse realiteit van onvrede, en wachten en blijven kijken...

En dan, Dan Mogen Wij zien, Mogen Mensen telkens weer dieper zien, ervaren: iets kleins: een rijsje, een twijgje, een scheut die opkomt Daar, bij dat Rijsje begint iets van een verbinding, daar raakt het visioen - veel te mooi om waar te zijn -, toch aan ons bestaan: daar groeit iets. Een schoonheid, een Goedheid, waardoor we ons mogen laten raken.. Over grenzen heen....

Een eerste begin van dat grote vredes-rijk, dat begint daar, in die kleine scheut aan een stronk. Wie of wat is die twijg? Dat laat ik vanmorgen ook bij uw eigen verbeelding

In de taal van Jesaja is het een mens, een koninklijke gestalte uit het geslacht van David, een Geest van wijsheid en inzicht rust op hem, een geest van kracht en verstandig beleid. Over zwakken velt hij een rechtvaardig oordeel. De armen in het land geeft hij een eerlijk vonnis. Hij draagt gerechtigheid als een gordel om zijn lendenen en trouw als een gordel om zijn heupen. Mogen we die Mensen op het spoor komen. Mogen we zelf die Mensen Zijn... In Naam van Een God, die zo menselijk een gezicht krijgt. Want uit de stronk schiet een telg op, een scheut van zijn wortels komt tot bloei. Zie je wel! Voel je wel! Ervaar je misschien al iets?

Dan, dan zal een wolf, zich neerleggen naast een lam en een panter vlijt zich bij een bokje neer.

Marijn Vermet

Lied – Veel te laat (t. Huub Oosterhuis, m. Antoine Oomen)

Open ruimte

Voorbeden

Barmhartige God, Eeuwige,

als geloofsgemeenschappen, drie geloofsgemeenschappen, zijn we hier bij elkaar. Daar zijn we dankbaar voor. Mag Uw geest ons verbinden. Dat we zo oog hebben voor de groene twijgjes die

opkomen, niet in de gedroomde wereld, maar aan de stronk, hier en nu om te beginnen, in Den Haag en de regio, en over grenzen heen. Dat uw vrede zo voelbaar mag zijn, juist als het leven, soms ook, zo zwaar is.

Lieve God, moeder, vader van het lieve licht, dat in situaties tussen mij en die ander, tussen burger en overheid, tussen grootmachten der aarde, tussen mens, dier en aarde, respect en liefde de ruimte krijgen, dat onze lieve, levende aarde nog toekomst heeft; dat we de oorlog afleren, dat we de-escaleren, dat ons *nee* tegen de oorlog niet slechts een loze spreuk is, dat we kritisch blijven op alle grootmachten van deze arde we *alle* schachtoffers betreuren en gedenken, dat we elkaar het onmogelijke blijven voorhouden: je vijand lief tehebben, elk mens is er een; en dat we het Evangelie daarin niet als slechts sentimenteel zien. Tot nu falen we, maar we kunnen niet allen maar blijven wensen. De tijd raakt op. Barmhartige God, sta ons bij.

Tafellied – Niemand heeft U ooit gezien (t. Huub Oosterhuis, m. Antoine Oomen)

Breken en delen

Gedicht – Einde en begin (Wisława Szymborska)

Lied – Toi, tu nos aimes (Taizé)

Zegenwens

Dat we nooit meer zeggen, oorlog is er altijd geweest.

We weten van de slang, maar wedden op de duif.

We zijn verliefd op de goede afloop.

We schrijven niemand af en blijven ontvankelijk voor nieuwe invallen.

We steken onze omgeving aan met geluk en mededogen

En houden de belofte van God open.

Gezegend jullie allemaal, vriend en vijand.

Zie ik maak alles nieuw.

Daar beginnen we zelf vast mee

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.